

smo, da bode še prišel čas, ko se bodo tvrdke same oglašale. Lesa se ne bode več toliko sekalo, ker ni delavskih moči. Samo paziti je treba, da se skor e ne pokvarijo in ne postanejo vsled deža in vlage črne. Poslanci so pripravljeno storiti vsak korak, ki bi to zadevo s trgovske strani povoljno rešil, toda treba jim je podati nasvete iz trgovskih krogov, kako naj postopajo. Dr. Verstovšek se je obrnil v tej zadevi tudi na hrvaško vlado za odpušč. Nasvetujemo pa zlasti trgovcem, ki še imajo velike zaloge, da napravijo posebno vlogo na trgovsko ministrstvo, v kateri pojasnijo svoj položaj in zahtevajo, da se centrala, ki ovira samo promet s surovinami, odpravi. Kako pridejo trgovci s škorjami in kmetje do tega, da bi morali centrali plačevati odstotke, dasiravno jim ne preskrbi odjemalcev.

Dopusti vojaških oseb

C. in kr. vojno ministrstvo je zbralo v ukaz določila o dopustih tako-le:

Vsem ozdravelim, zanesljivim osebam moštva, ki odhajajo iznova na fronto, je dovoliti prej osemdnevni dopust. Pravico dovoljenja imajo: poveljniki nadomestnih čet, v onih slučajih pa, kadar odhaja moštvo na bojišče z oddelki, odhajajočimi tja naravnost iz bolnišnice, poveljniki bolnišnice.

Invalidi.

Invalidom, ki se morajo zdraviti ali vaditi, je ne glede na to, ali se nahajajo v vojaških ali nevojaških zavodih, možno dovoliti v osebnih zadevah brez oblastvenega dovoljenja najdalje osemdnevni dopust, v kolikor se po nepotrebnem ne zavleče zdravljenje.

Dopust v nujnih slučajih — sodišče — smrt.

Povabilo k sodišču je službeni spis, ki ne zadeva drugih dopustov. Za to dovoljeni dopust je pa omejiti na neizogibno potrebno dobo. Pravica dovoljenja pristojna poveljnikom nadomestnih oddelkov.

Pri uradno dokazanih prigodih smrti ali obolenja najbližjih sorodnikov (žene, roditeljev, dedov, otrok, bratov in sester) se morejo dovoljevati gažistom (aspirantom), potem osebam moštva dopusti za najdalje osem dni. Pravica dovoljenja pristojna nadomestnim četam in poveljnikom oddelkov.

V posebno nujnih družinskih zadevah, v važnih, eksistence se tikajočih slučajih itd. se morejo dovoliti dopusti tako gažistom, kakor osebam moštva. Izmera osem dni; dovoljuje vojaško poveljstvo.

Ce osem dni ne zadošča, se sme raztegniti tak dopust na 14 dni, a v tem slučaju je izključena ponovna dovolitev 14dnevnega dopusta „brez posebnege povoda“ v dobi 6, oziroma 9 mesecev, določeni za take dopuste.

Ako kdo prosi za dopust v nujnih družinskih zadevah, a je že imel prej 14dnevni dopust „brez posebnega povoda“, mora, kadar prosi, dokazati na verojeten način, da za dobo 14dnevnega dopusta še ni bilo navedenega povoda. V takih zadevah, ki zahtevajo večkratno neistodobno, kratko prisotnost, n. pr. v dedinskih zadevah, notarskih zasliševanjih itd., se vobče ne daje skupen dopust za dobo 14 dni, temveč po potrebi večkrat krajši dopusti. Ako svota teh-le kratkih dopustov doseže 14 dni, tedaj se nadaljnega 14dnevnega dopusta „brez posebnega povoda“ v določeni dobi 6, oziroma 9 mesecev, ne sme več dati. Prošnje, ki izkazujejo neizogibno potrebo na 14dnevnega do štiritednevnega dopusta, je predložiti vojnemu ministrstvu, oziroma ministrstvu dež. brambe.

Dopusti iz drugih vzrokov.

Vsem vojaškim osebam, v zaledju vsaj eno leto nepretrgoma aktivno služočim, tudi v vojnih podjetjih itd. delujočim osebam moštva ter osebam, služočim po zakonu o vojnih dajatah, se more z ozirom na vojaško službo dovoliti dopust brez posebnega povoda (tudi razdeljen) za najdalje 14 dni. Ponovno pravico do takega dopusta dosežejo kasneje gažisti še le po 6. moštvo po 9 mesecih. Pravico podelitve teh dopustov imajo pristojni poveljniki oddelkov.

Moštvo, ki je dobilo take dopuste, izgubi pravico do 14dnevnega dopusta „brez posebnega povoda“ v dobi, določeni za take dopuste na 9 mesecev, ter pravico do „dopusta v sestanek“.

Do teh imajo pravico le gažisti, stabni podčastniki, dalje služočim podčastniki in enoletni prostovoljci. Doba je pri poslednjih 14 dni do 4 tednov, pri gažistih kakor določil zdravnik.

Odhod iz garnizije.

Vsi gažisti (aspiranti) smejo v prostem času oditi iz garnizije. Tudi moštvo sme dobiti vobče enako olajšavo. Ta dovoljenja se dobe pri prijavi (raport).

Vožni stroški.

Pri vseh dopustih teko neprikrajšane pristojbine, t. j. mož na dopustu ima pravico do vseh pristojbin, tudi novecev za prehrano. Vožne stroške trpi vojaška uprava v le-teh slučajih:

Pri dopustih v smrtnih slučajih itd., v nujnih družinskih zadevah in zadevah, tikajočih se eksistence, pri vseh dopustih v Nemčijo, pri dopustih k

sodnim razpravam, pri invalidnem moštvu in pri dopustih v obdelovanje polja in gozdov. Pri dopustih „brez posebnega povoda“ se kreditirajo vožni stroški le tedaj, ako se nahaja kraj dopusta v drugem območju, kot je ono, kjer se nahaja pristojno vojaško poveljništvo.

Italijansko bojišče.

Dne 14. septembra so Lah na primorski fronti pričeli s sedmo ofenzivo, ki pa jim še do danes ni prinesla zaželjenega uspeha, dasiravno so njih žrtve izredno krvave. Edino vzhodno od Gorice so prišli Italijani nekaj kilometrov naprej; njih sunek v smeri proti Trstu pa smo popolnoma zavrnil. Borba, ki je ena najsilnejših cele italijanske vojske in še presega glede silovitosti celo borbo za Doberdobsko planoto, divja od Bovca do morja. Imamo upravičeno upanje, da Lah ne bo prodrl dalje v osrčje slovenske zemlje in ne bo dobil Trsta, saj branijo naše postojanke zopet deli železnega (III.) zbora, med njimi slavni 87. pešpolk.

Naši letalci so zadnje dni večkrat uspešno napadli laška mesta.

Sedma italijanska ofenziva.

Dne 14. septembra so se Lah na celi črti od Tolmina do morja navalili z vso silo na naše tamošnje postojanke. Mi smo že v zadnjem „Slov. Gospodarju“ pisali, da se Lah na primorski fronti pripravljajo na nove navale. Pred 14. septembrom so namreč več dni silovito obstreljevali s topovi naše postojanke na Primorskem. Da bi pa svojo namero kolikor mogoče zakrili, so napadali tudi na južnem Tirolskem.

Prvi dan nove ofenzive so Italijani po silnem artilerijskem ognju pričeli z infanterijskimi napadi. Razvili so se izvanredno srditi boji. Sovražniku se je prvi dan posrečilo, da je na posameznih točkah, posebno vzhodno od Gorice, vdrl v naše prednje postojanke. Sicer pa se je prvi laški naval nesrečil.

Drugi dan (15. sept.) se je bitka nadaljevala z enako silovitostjo kot prvi dan. Na severnem odseku (severovzhodno od Gorice) je sovražnik dosegel majhen pridobitek ozemlja. Zavzel je Grad pri Mirnu ali „Svete stenge“, kjer so bili naseljeni oo. lazaristi. Ki so bili pred leti pri Sv. Jožetu blizu Maribora. V ostalem pa je ostala naša primorska fronta nespremenjena. Vjeli smo nad 500 Lahov in uplenili 3 strojne puške. Artilerijski boj pa se je ta dan raztegnil tudi do Krna in Bovca.

Tretji dan so Italijani na Kraški gorski planoti nadaljevali svoje napade noč in dan. Naša fronta je ostala neomajena. Na severnem delu tega ozemlja je po mnogih brezuspešnih sunkih obnemagovala sovražna sila. Najhujša bitka je bila med Lokvico in kraško skupino južno od Doberdobskega jezera. Čeprav je sovražnik ne restano valil sveže sile proti temu delu fronte, se je odločil boj iz bližine vselej v korist našim četam. Italijanske izgube so, odgovarjajoč veliki množini čet, katere je poslal sovražnik v boj na tako ozkem napadalnem prostoru, skrajno velike, tako je izkrvavelo samo v borbi za imenovani kraški vrh sedem sovražnih polkov. Na fronti severno od reke Vipave notri do Krna je bil artilerijski boj živahnejši. Na ozemlju Bovca je sovražnik po močni artilerijski pripravi brezuspešno napadel Vršič Ravelnik in goro Rombon.

Četrty dan je obnovila tretja italijanska armada napade na celo našo fronto na Kraški gorski planoti. Tudi ta četrti bojni dan so žilavi branitelji obdržali svoje postojanke. **Preizkušeni naš čmači nešpolk št. 87** je bil pri Lokvici odlično deležen pri uspešni obrambi proti sovražnemu naskodu. V severnem odseku smo krvavo zavrnil tri napade italijanskih grenadirjev.

Peti dan nove italijanske ofenzive (dne 19. sept.) je bil na Kraški planoti mnogo mirnejši kakor prejšnje dni. Iz ponehujočega napadanja je razvidno, da so Lah že prve dni svoje sedme ofenzive izgubili mnogo svoje napadalne sile. Odbili smo vse sovražne napade.

Naši stražijo Gorico.

Vojni kurat profesor Lovrič piše: Nad našo Gorico stražijo naši junaki; ne puščajo je izpred oči. V njej se ne šopiri Italijan; tega jim ne dopuščamo! Kralj Vittorio il Traditove (Viktor Izdajalec) je bil nedavno v naši Gorici. Prišel je tih, brez sijajnega spremstva. Naši so bili nekaj o tem izvovali in jeli tako krasno škropiti, da je moral kralj Vittorio sredi noči na vrat na nos — pobrati šila in kopita!

Ena sama ognjena črta . . .

Zopet si je izbral sovražnik svoje staro bojišče, Kraško planoto, za pričenanje napadov, pri čemer stremi njegova taktika, kakor v prejšnjih soških bitkah, za tem, da bi prodiral v široki fronti proti skupni kraški črti. Glede ljutosti se da primerjati to

artilerijsko delovanje in infanterijsko jurišanje samo s francosko-angleskimi napadi na zapadni fronti in zadnjimi ogromnimi ruskimi navali. Vsa kraška fronta je ena sama ognjena črta. Ponoči in podnevi jurišajo infanterijske kolone v gostih vrstah. V vsakem novem poskusu, da bi se prebila naša črta, nastopajo sveže divizije in ako semintja nastopi odmor, potem pada na avstrijske jarke artilerijski ogenj, ki je stopnjevan do skrajnosti. Branitelji vršijo naravnost nadčloveško delo.

Trstu se Lah ne morejo približati.

Dosedanji potek bitke ni približal Italijanov Trstu prav nič. Stevilni napadi Italijanov podnevu in ponoči so se dosedaj vsi zlomili in naši branitelji držijo vedno trdno Komensko planoto, katero želi sovražnik zavojevati, da bi dosegel z nje Trst. Naj kraško pot do Trsta ob morju je italijansko armadno vodstvo že zdavnaj opustilo, ker tam kljub ljutim bojem ni bilo uspehov in tudi pridobitev. Doberdobske planote ni dala Italijanom ob morju nikake ugodnosti. Tako si iščejo sedaj zopet s svojo ogromno premočjo pot v Trst čez Kras. Komenska planota predstavlja sedaj glavno smer nove ofenzive. Noč in dan brez prestanka jurišajo italijanske množice. Posebno huđa je divjala bitka v južnem odseku, zlasti med razvalinami Lokvice in kope južnozpadno Doberdobskega jezera, kjer se borijo naši slovenskoštajerski levi 87. pešpolk (glej avstrijsko uradno poročilo z dne 18. sept.). Na tem 5 km širokem frontnem delu, ki križa soteska Dol, je vodil sovražnik nepretrgoma nove polke v boj. Ako je bil sestreljen kup jurišajočih čet, so se prikazale nemudoma nove rezerve. In mestoma so zamogli Italijani vdreti v naše črte, ali vedno so ostali zmagovalci branitelji, med katerimi so se odlikovali tudi Hrvatje 96. pešpolka iz Karlovea. Težke so izgube napadalcev. Sedem italijanskih polkov je skoro popolnoma poraženih.

Topovi pejejo grozno pesem. — Ljut boj z bodali.

Italijanska artilerija, ojačena z mornariškimi topovi najtežjega kova, obsipa v vsakem odmoru naše kraške postojanke z ognjem in jeklom. Pesem topov je na obeh straneh grozna, strašna. V tem bobnajočem ognju, ki je še toliko hujši vsled udarjajočega kamenja, trpi v prvi vrsti junaški branitelj, ali kakor hitro proderejo sovražne jurišajoče kolone v razbite jarke, jih sprejme uničujoč brzi ogenj naših strojnih pušk, ki se pojavijo kar nenkrat iz skritih kavern in skalnatih lisčjih lukenj. Vojaki se vržejo na bližajočega se sovražnika s koli in noži, da ga vržejo ob tla v boju moža proti možu. Naši junaki vedo, da se gre za Trst, da se gre za slovensko zemljo. Za vsako ped zemlje se vrši ljut boj z bodali. Vršijo se tako krvavi boji, kakor jih ne pozne svetovna zgodovina. Kri brizga v zrak, bajonet je tukaj glavno orožje. Naši so v bajonetnem boju mojstri. Borba divja s tako srditostjo, da se v ročnem metuju pomandra vse k tlom. Število vjetnikov je na obeh straneh v primeri s številom čet, ki se udeležuje borbe, izvanredno — majhno . . .

Taka je borba za Trst, borba za našo slovensko zemljo . . .

Kako smo odbili prvi laški naval.

(Izvirno poročilo.)

Laško bojišče, 15. sept.

Bilo je prvi dan nove italijanske ofenzive, ko je Italijan primarsiral s svojimi četami proti nam in nas mislili zapoditi v beg. Ali bilo je ravno narobe. Deževalo je ta dan in megla je ležala čez celo polje. Ob 11. uri predpoldne si je začel polentar posebno močno nabijati svoje topove in streljati z vso silo na nas. Streljal je celi dan notri do večera. Gromelo je tako, da je bilo boj. Saj so se tudi naši topovi, ki merijo 30.5 cm, dobro oglašali. Seveda Lah ne gleda na to, če kam zadene ali ne, samo da poka. Včasih pa tudi strelja na posameznega moža, če ga le vidi. Če vidi prazno cigaretno škatljo na cesti ležati, pa tudi že z artilerijo strelja na njo. Nastala je noč. Polentariji so se navečerjali in nas prišli obiskovat v mnogih rojnih črtah. Začele so nas pozdravljati sovražne „muhe“, katere smo kar z rokami odbijali in mahali s kapami, da niso zalele. Seveda naše čete tudi niso rok križem držale. Lah so se morali kmalu zopet vrniti nazaj — Matevž Petelin, mlad slovenski vojak, doma iz Radizela pri Slivnici.

Rusko bojišče.

Na celi ruski fronti od rumunske meje do Pinska izredno krvavi boji. Borba za karpatske prelaze se je na črti Jablonica—Dorna Vatra ponovila z vso ljutostjo. V Bukovini napadajo združene ruske in rumunske čete naše obmejne višinske postojanke s tako premočjo, da se nepristranski vojni poročevalci čudijo, da še morejo naši sploh vzdržati. Severno od Stanislava smo našo fronto premaknili od Zlote Lipe dalje proti zahodu ob reko Narajovko. Blizu iz-